

In de crisis leert de kerk weer **te wachten op God**

tekst Jan Martijn Abrahamse

Het zou zomaar eens kunnen zijn dat we met een geseculariseerd verhaal naar de kerk kijken, zeggen *Andrew Root* en *Blair Bertrand* in hun boek *Wachten op God*.

Andrew Root en Blair Bertrand
Wachten op God. Vanuit geloof en
geduld bouwen aan je gemeente
KokBoekencentrum
€ 20,00

Wie is de held in het verhaal?

Elk goed verhaal heeft een held nodig, maar niet elke held maakt een goed verhaal. In veel gemeenteopbouwboeken, -modellen en -stappenplannen, zo is althans het betoog van de auteurs, is de kerk zelf tot de held van het verhaal gemaakt. Ze vertellen een verhaal waarin de kerk groot en sterk is, of moet zijn. Hoe meer de kerk groeit, hoe beter. In dat verhaal is krimp de grote tegenspeler. Door die bril wordt ook het boek Handelingen gelezen, als handelingen 'van de apostelen'. De auteurs schuwen niet om hier concrete voorbeelden te noemen, zoals Mars Hill Church dat uiteindelijk onder de grootheidswaanzin van de voorganger uiteenviel. De kerk is namelijk niet geroepen de held van het verhaal te zijn, net zomin als Handelingen over de daadkracht van apostelen gaat. De levende God is de held in het verhaal. En in zo'n verhaal is niet krimp de tegenstander, maar 'effectieve innovatie'. Ofwel: de kerk die door al haar plannen en modellen de held loopt uit te hangen. 'In plaats van de kerk te helpen, verergert effectieve innovatie de crisis door ons nog verder de huidige seculiere tijd in te trekken.' Dit is het grote punt van de lutherse theoloog Andrew Root. In de afgelopen jaren schreef hij een hele serie wetenschappelijke boeken over kerk-zijn in een seculiere tijd.

De kerk is niet geroepen de held van het verhaal te zijn. De levende God is de held in het verhaal

In dit beknopte boekje vertaalt hij de opbrengst van dit academische werk naar de praktijk van de kerk. Blair Bertrand, lezen we in het voorwoord, heeft hem geholpen deze vertaalslag te maken naar de wereld van ouderlingen en kerkelijk werkers.

Vanwaar de titel, Wachten op God?

Root en Bertrand verzetten zich in dit boek met hand en tand tegen de seculiere maakbaarheid en versnelling van onze tijd. De secularisatie ontvouwt zich volgens hen langs drie breuken: tussen het heilige en het publieke (verlies aan autoriteit), tussen privé en maatschappij (verlies aan relevantie), en tussen het immanente en transcendente (verlies aan geloof). Een maatschappij waarin we gewend zijn alles met een druk op de knop te bestellen of te fiksken, beneemt ons de verbinding met God en elkaar. Hoewel hun namen niet in de lopende tekst worden genoemd, rust de maatschappijanalyse van Root en Bertrand goeddeels op denkers als Charles Taylor en Hartmut Rosa. Maar zo moeten we niet met de kerk omgaan. Crisis hoort bij de kerk. Waarom? Omdat dit de kerk in de wachtstand zet en gelovige verbeeldingskracht aanwakkert. In de crisis sterft onze maakbaarheidscultus en groeit onze afhankelijkheid naar God

en naar elkaar. In de crisis leert de kerk weer te wachten op God, en een plek te worden waar we gewoon zijn in plaats van meer, beter en hoger te willen.

Hoe ziet hun alternatief eruit?

De 'oplossing', of liever het alternatief dat Root en Bertrand wijzen, is het 'wachtwoord'. Anders dan missiestatements die vooral uit het bedrijfsleven komen, is een wachtwoord (*watchword*) een woord van God. De voorbeelden die de auteurs noemen, zijn korte frasen uit de Bijbel of bijbelse gedachten die fungeren als brug tussen het verhaal van God en de wereld van vandaag. Ze noemen het voorbeeld van Martin Luther King, die zei: 'Waar geen weg is, zal Ik een weg banen.' Hij ontving deze woorden om zijn werk te doen. Via dit wachtwoord leerde King de kerk en zichzelf verhouden tot het mysterie van Gods handelen in de wereld. Zo'n wachtwoord maakt verwachtingsvol en alert en helpt christenen de seculiere breuken in hun leven te lijmen. In de laatste hoofdstukken van het boek werken Root en Bertrand dit principe verder uit aan de hand van meer hedendaagse voorbeelden uit de kerkelijke praktijk.

En nu dan?

Is dit nou een goed verhaal? De

auteurs gebruiken heel veel voorbeelden en anekdotes om hun theologische punten beeldend te maken. Hun kritiek resoneert met de machteloosheid die veel krimpnde kerken ervaren, en biedt een welkom alternatief voor kerkelijke doene-righeid. Maar wat zeggen ze nu daadwerkelijk? Al in het begin heb ik de indruk dat Root en Bertrand eerst een of/of-scenario schetsen, waarna zij als een konijn uit de hoed het verrassende derde alternatief introduceren. Dat konijn is een sterk op barthiaanse leest geschoeid theologisch perspectief waarin de andersheid van God en kerk sterk tegenover menselijke activiteit wordt gezet. Wachten krijgt zo vooral de kleur van afwachten in plaats van verwachten. De theologie van Karl Barth werd ooit een 'kathedraal zonder deur' genoemd. Heel mooi en imposant, aantrekkelijk ook, máár: hoe kom je binnen? Ergens bekruipt mij een soortgelijk gevoel bij Root en Bertrand. Het boek leest vrij makkelijk weg en ergens ben je onder de indruk. Toch blijf ik na het lezen een beetje met een kater zitten. En nu dan? Doordat alle 'doen' als contrabande is weggezet, word je niet of nauwelijks op weg geholpen om verwachtingsvol in de kerk aan de slag te gaan. Blijkbaar heeft een goed verhaal ook een goed plot nodig.